

Voorbij overheidsfondsen: diversificatie van de financiering voor wetlandherstel

KERNBOODSCHAPPEN

- Het wereldwijde financieringstekort voor het behoud en herstel van ecosystemen, waaronder wetlands, vereist de implementatie van nieuwe financiële mechanismen die zowel publieke als private investeringsinspanningen omvatten.
- Onderzoek van het EU Horizon 2020 RESTORE4Cs-project toont aan dat, hoewel de publieke sector meestal de kapitaalkosten van het herstel van wetlands aan de kust financiert, het waarborgen van stabiele langetermijnsfinanciering voor beheer en onderhoud een grote uitdaging blijft.
- Gemengde financiële instrumenten kunnen helpen om particulier kapitaal van financiële instellingen, impactinvesteerders en andere belanghebbenden af te stemmen op overheidsprioriteiten en beleidskaders.
- De rol die beleidsmakers kunnen spelen bij het aanmoedigen van particuliere investeringen omvat: het verminderen van het investeringsrisico; het creëren van een markt voor ecosystemendiensten; het toepassen van financiële prikkels; en het verbeteren van de integratie van wetlandbeleid en breder natuurbeleid terwijl de langetermijnplanning wordt verbeterd.

RESTORE4Cs is een Horizon Europe-project dat de effecten van herstelmaatregelen op het vermogen van wetlands om klimaatverandering te beperken en diverse ecosystemendiensten te leveren, evalueert met behulp van een integrale sociaalecologische systeembenadering. Meer informatie is beschikbaar op: <https://www.restore4cs.eu/>

Inleiding en beleidscontext

Wetlands leveren fundamentele ecosysteem-diensten, waaronder schoon water, voedsel-productie, bescherming tegen overstromingen en koolstofopslag, en zijn goed voor meer dan 7,5% van het mondiale BBP, ondanks het feit dat ze slechts 6% van het aardoppervlak beslaan¹. Deze waarde zou nog hoger zijn als rekening zou worden gehouden met de indirecte voordelen van goed onderhouden ecosystemen. Ondanks hun belang voor het milieu en hoe cruciaal ze zijn voor het welzijn van de mens, gaat er wereldwijd elk jaar 0,52% van de wetlands verloren. Dit is te wijten aan een aanzienlijk gebrek aan financiering voor hun behoud en herstel en het draagt bij tot het ondermijnen van de inspanningen om de klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit aan te pakken¹. Volgens de **Global Wetland Outlook 2025** ontvangen wetlands slechts een klein deel van de wereldwijde financiering voor natuurgebaseerde oplossingen en klimaatactie, waarbij minder dan 9% wordt toegewezen aan zoetwaterecosystemen¹. Daarom worden wetlands nog steeds verwaarloosd in begrotingen, waardoor een kloof wordt vergroot die niet alleen financieel is, maar ook als prioriteit op politieke agenda's.

Om de financieringskloof voor behoud en herstel te dichten, moeten de investeringen in natuurpositieve acties worden verhoogd en schadelijke investeringen worden omgebogen naar projecten die de schade beperken en ecologische nevenvoordelen opleveren¹. Dit is in overeenstemming met verschillende beleidskaders voor dit onderwerp:

- Op mondiaal niveau is het **Kunming-Montreal wereldwijd raamwerk voor biodiversiteit**², dat stelt als een van de doelstellingen: *Streefdoel 18*, dat oproept tot het hervormen van schadelijke subsidies, en *streefdoel 19*, dat benadrukt dat overheidsfinanciering, hoe belangrijk ook, onvoldoende is om de financieringskloof voor biodiversiteit te dichten en het doel van het omkeren van natuurverlies te bereiken.

- Op EU-niveau omvatten de meest relevante beleidskaders de **EU-verordening inzake natuurherstel**³, die bindende streefdoelen bevat voor herstel van aangetaste ecosystemen, waaronder wetlands, en initiatieven om particuliere financiering te stimuleren en te mobiliseren, zoals het InvestEU-programma.
- De **EU-biodiversiteitsstrategie voor 2030**⁴, waarin wordt erkend dat voor de aanpak van het biodiversiteitsverlies er aanzienlijke publieke en private investeringen nodig zijn, zowel op nationaal als op Europees niveau, roept op tot een betere mobilisatie van deze middelen.
- Tot slot is er de recente **routekaart naar natuurkredieten**⁵ die door de Europese Commissie is geïntroduceerd om "*particuliere investeringen in acties die de natuur beschermen en behouden te stimuleren en degenen die deze acties ondernemen en erin investeren, te belonen*".

Er is een groeiende behoefte aan samenwerkingsmechanismen om de te grote afhankelijkheid van overheidsmiddelen voor de financiering van klimaatmaatregelen te doorbreken en privékapitaal aan te trekken. Dit zal een grote verandering betekenen in de huidige financiering voor het behoud en herstel van wetlands.

Deze beleidsbrief onderzoekt de rol van beleidsmakers om de verschuiving naar een grotere rol van particuliere financiering voor het ecosysteemwelzijn van wetlands te ondersteunen.

1. Huidige financieringspraktijk voor wetlandherstel in RESTORE4Cs casestudies binnen heel Europa

Subsidies in de vorm van overheidsoverdrachten, officiële ontwikkelingshulp, particuliere filantropie of individuele bijdragen blijven de meest gebruikte financiële instrumenten voor het behoud en herstel van wetlands. Het onderzoek van RESTORE4Cs naar geselecteerde casestudies over het herstel van kustwetland – Marjal dels Moros in Spanje, Petit Badon en Le Cassaire in Frankrijk, Carasuhut in Roemenië en Rammegors in Nederland – heeft deze praktijk bij het verwerven van fondsen bevestigd (zie het voorbeeld in Kader 1).

In de vijf casestudies die in RESTORE4Cs zijn bestudeerd, worden de kapitaalkosten voor herstel gefinancierd, dikwijls via EU-fondsen of nationale steun. Deze kosten hebben meestal betrekking op grote eenmalige investeringen zoals grondwerken of infrastructuur voor waterbeheersing zoals dijken en pompen. De terugkerende kosten daarentegen blijven veelal een ondergeschoven kindje en zijn vaak ondergefinancierd. Terugkerende kosten hebben betrekking op onderhoud, monitoring, ontwerp van regelgeving, adaptief beheer (bijvoorbeeld om invasieve soorten onder controle te houden), onderwijs en voorlichting. In de meeste gevallen van herstelstudies die uitsluitend afhankelijk zijn van overheidsfondsen, worden de mogelijkheden om de her-

stelinspanningen op te schalen beperkt door het ontbreken van gestructureerde financiële plannen voor de lange termijn.

HERSTEL VAN KWELDERS EN SLIKKEN IN HET RAMMEGORS, NEDERLAND

Het Rammegors is een natuurgebied in de zuidwestelijke Nederlandse delta, dat deel uitmaakt van het Natura 2000-netwerk en het Ramsar-gebied. In 2010 werd de toegang van getijdenwater tot Het Rammegors, die sinds 1970 was afgesloten, hersteld met de aanleg van een afsluitbare duiker. Hierdoor kon 145 hectare schorren en slikken worden gerestaureerd, waardoor een zoutwaterecosysteem werd hersteld. Deze casus laat zien hoe overheidsdepartementen uit verschillende interventiegebieden succesvol samenwerkten bij het ontwerpen en financieren van de eenmalige infrastructuurkosten door middel van overheidsfinanciering. De afnemende onderhoudsgelden bemoeilijken echter het dagelijks beheer van het gebied, waardoor het noodzakelijk wordt om alternatieve financieringsbronnen voor de lange termijn te zoeken om te kunnen blijven werken aan herstel.

2. Mogelijke rol van particuliere financiering en de uitdagingen daarvan

De publieke financieringsprogramma's zijn vaak van korte duur (bijv. EU-regelingen), terwijl nationale fondsen afhankelijk zijn van verschuivende politieke prioriteiten en worden slecht gecoördineerd. Daarom moeten multilaterale organisaties, nationale regeringen en overheidsinstanties steeds meer gebruik maken van gemengde financieringsinstrumenten, waarbij publieke en private middelen worden gecombineerd. Dit zou grootschalige financiering veiligstellen en tegelijkertijd de efficiëntie van schaarse publieke middelen optimaliseren.

Verschaffers van gemengde financiering, waaronder financieringsinstellingen, impactinvesteerders en andere belanghebbenden, kun-

nen problemen ondervinden bij het vinden van levensvatbare investeringsmogelijkheden voor wetlands⁶ die aansluiten op hun risicoprofiel en deelnamekosten (bijv. groene financiering, natuurkredieten, betalingen voor ecosysteemdiensten, belastingprijken)⁶. Herstelprojecten voor ecosystemen, met inbegrip van wetlands, kunnen riskant zijn vanuit het standpunt van de particuliere investeerder gezien de aard van de activiteit, politieke risico's, zwak bestuur en onzekerheid over het rendement – wat investeerders kan ontmoedigen⁷. De publieke sector kan een gunstig klimaat scheppen door stimulanzen te bieden voor natuurbehoud en de ontwikkeling van nieuwe inkomstenstromen te ondersteunen⁸.

3. Beleidsaanbevelingen: mogelijkheden voor publieke actoren om particuliere financiering te stimuleren

Beleidsmakers op alle niveaus moeten een sleutelrol spelen om de actie voor de bescherming en het herstel van wetlands in Europa te versnellen middels een financiële hefboomwerking van particuliere financiering. De belangrijkste aanbevelingen zijn:

a. Verminder de investeringsrisico's

- Bewustmaking van de natuurlijke en sociaaleconomische waarde van wetlands om van hun behoud en herstel een politieke prioriteit te maken en het grote publiek aan te moedigen dit te steunen.
- Ontwikkel juridisch bindende instrumenten voor het opschalen van ecosysteemherstel, door middel van stabiele en transparante regelgevingskaders die investeerders zekerheid op lange termijn bieden.
- Stel ambitieuze en meetbare doelen voor het herstel van wetlands, precieze tijdschema's, robuuste monitoring- en evaluatiecriteria en voldoende financiering.
- Ontwerp gemengde financieringsregelingen met garanties en risicodelingsmechanismen (bijv. gedeeltelijke kredietgaranties of first-loss kapitaal) om investeerders te beschermen, waarbij er gebruik wordt gemaakt van publiek-private cofinanciering om vertrouwen in projecten aan te geven en de financiële impact te vergrotten.

b. Markten voor ecosysteemdiensten creëren en versterken

- Creëren en bekrachtigen van regelingen voor betaling voor ecosysteemdiensten (PES), waarbij landeigenaren worden gecompenseerd voor behoud of herstel van wetlands.
- Een betrouwbaar kredietsysteem ontwikkelen (bijv. koolstof-, nutriënten- of biodiversiteitskredieten), ondersteund door regelgeving van de overheid, dat gekoppeld is aan meetbare ecosysteemresultaten en duidelijke extra voordelen voor de natuur oplevert.

- Ontwikkel certificerings- en etiketteringsystemen om consumenten en bedrijven in staat te stellen een premie te betalen voor producten of diensten uit wetlands die milieuvoordelen opleveren of negatieve gevolgen verminderen.

c. Financiële prikkels bieden

- Belastingvoordelen of -aftrek voor wie deelneemt aan financieringsmechanismen voor het herstel van wetlandecosystemen.
- Concessionele leningen met lagere rentetarieven voor herstel- of behoudsprojecten. Verlagen van subsidies en financiering voor sectoren die negatieve gevolgen hebben voor ecosystemen en zo de financiële kloof verkleinen.

d. Wetlands integreren in breder beleid en planning

- Beleidsplannen voor herstel op de lange termijn formuleren waarbij minder wordt vertrouwd op politieke prioriteiten op de korte termijn die kapitaal kunnen heroriënteren op basis van veranderende agenda's.
- Bevorder de betrokkenheid van lokale autoriteiten en actief eigenaarschap van wetlandbeheer door lokale gemeenschappen om ervoor te zorgen dat het stevig in de lokale context wordt verankerd.
- Versterken van synergieën tussen beleidssectoren door de bijdrage van wetlands aan diverse doelstellingen te erkennen – biodiversiteit, klimaat, waterkwaliteit, gezondheid en neutralisering van bodemdegradatie – en deze af te stemmen op bestaande mondiale en regionale kaders zoals de SDG's, het Wereldwijd Raamwerk voor Biodiversiteit, de Overeenkomst van Parijs, de Ramsar Conventie en de Green Deal van de EU.

Referenties

1. Convention on Wetlands et al. *Global Wetland Outlook 2025: Valuing, Conserving, Restoring and Financing Wetlands*. <https://www.global-wetland-outlook.ramsar.org/> (2025) doi:10.69556/GWO-2025-eng.
2. Convention on Biological Diversity. *Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework*. CBD/COP/DEC/15/4 1-15 (Secretariat of the Convention on Biological Diversity, 2024).
3. European Commission. Regulation (EU) 2024/1991 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2024 on nature restoration and amending Regulation (EU) 2022/869. (2024).
4. European Commission. EU Biodiversity Strategy for 2030. (2020).
5. European Commission. *Roadmap towards Nature Credits*. COM(2025) 374 final (2025).
6. Wattel, C. et al. *Finance for Low-Emission Food Systems – Six Financial Instruments with Country Examples*. (2024).
7. Alpizar, F. et al. *Review of Business and Finance Models and Market Demand (D4.1)*. (2022).
8. Chausson, A. et al. Going beyond market-based mechanisms to finance nature-based solutions and foster sustainable futures. *PLOS Clim.* 2, e0000169 (2023).

Auteurs: Elisa Ciravegna¹

Beoordelaars: Volkert Beekman¹, Justine Raoult¹, Nico Polman¹, Auriane Bodivit², Ana Štrbenac³, Eleftheria Kampa⁴

¹ Wageningen Sociaal Economisch Onderzoek, ² Vertigo Lab, ³ MedWet, Frankrijk, ⁴ Ecologisch Instituut, Duitsland

Citeren als: Ciravegna, E., 2025. Voorbij overheidsfondsen: diversificatie van de financiering voor wetlandherstel. Beleidsnotitie. *Restore4Cs project*.

PARTNERS

